

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 47/2012
7.9.2012

Asia Korvausvaatimus

Korvausvaatimuksen tekijä

A

Virasto Käräjäoikeus

Korvausvaatimus

A on vaatinut, että käräjäoikeus veloitetaan valtion virkamieslain 56 §:n nojalla maksamaan hänelle 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Hän on työskennellyt lähes seitsemän vuoden ajan määräaikaisissa virkasuh-teissa käräjäoikeudessa kansliassa. Hänet on nimitetty määräaikaisiin virkasuh-teisiin seuraavasti:

- 1.2.2005 - 30.6.2005, toimistosihteeri
- 1.7.2005 - 25.1.2006, toimistosihteeri
- 26.1.2006 - 31.7.2006, toimistosihteeri
- 1.1.2007 - 31.12.2007, toimistosihteeri
- 1.1.2008 - 30.6.2008, toimistosihteeri
- 1.7.2008 - 30.9.2008, toimistosihteeri
- 1.10.2008 - 31.12.2008, toimistosihteeri
- 1.1.2009 - 31.12.2009, toimistosihteeri, avoimen viran hoito
- 1.1.2010 - 31.12.2010, toimistosihteeri, avoimen viran hoito
- 1.1.2011 - 31.12.2011, toimistosihteeri, avoimen viran hoito

Hän on 1.2.2005 - 31.7.2006 toiminut käräjäoikeudessa käräjäsihteerin tehtä-vissä, jolloin hän on huolehtinut juttujen valmistelun istuntokuntoon.

Hän on toimittanut muun muassa kutsut, kehotukset ja haasteet tiedoksi annettaviksi asianosaisille, sopinut istuntojen ajankohdista, laatinut yhteenvetoja, toiminut pöytäkirjanpitäjänä istunnoissa, laatinut päätöspohjia, seurannut valitusten määräaikoja sekä seulonut ja arkistoinut jutut.

Vuosina 2007 sekä 2009 - 2011 hän on hoitanut puhelinvaihdetta. Sen työn ohessa hän on hoitanut asiakaspalvelua, arkistointia ja postitusta. Hän on antanut omavaraisuustodistuksia, otteita, jäljennöksiä ja todistuksia asiakirjoista sekä vienyt vireille summaarisia- ja hakemusasioita.

Vuosina 2005 - 2008 nimittämiskirjoissa ei ole ilmoitettu määräaikaisuuden perustetta. Vuosina 2009 - 2011 määräaikaisuuden perusteeksi on kaikkiin nimittämiskirjoihin merkitty avoimen viran hoito.

Käräjäoikeudella ei ole ollut virkamieslaissa säädettyä perustetta nimittää häntä toistuvasti määräaikaisiin virkasuhteisiin ajalla 1.2.2005 - 31.12.2011, koska hänen tehtävänsä ovat olleet pysyviä käräjäoikeudessa tehtäviä töitä. Vuosina 2009 - 2011 hänet on nimitetty kolmena vuotena peräkkäin määräaikaiseen virkasuhteeseen hoitamaan avoinna olevan viran tehtäviä. Kyseessä ei ole laissa tarkoitettu väliaikainen järjestely.

Vastine

Käräjäoikeuden kanslia on vastineessaan todennut, että A on ollut käräjäoikeudessa toimistosihteeriksi määrätynä seuraavasti:

- 1.2.2005 - 30.6.2005, perusteena toimistosihteerin B:n vuorotteluvapaa
- 1.7.2005 - 25.1.2006, perusteena B:n vuorotteluvapaa
- 26.1.2006 - 31.7.2006, perusteena B:n virkavapaus
- 1.1.2007 - 31.12.2007, perusteena puhelinvaihteessa työskentely
- 1.1.2008 - 30.6.2008, perusteena toimistosihteerin C:n sairausloman sijaisuus
- 1.7.2008 - 30.9.2008, perusteena määräaikaisen toimistosihteerin viran hoito C:n jäätyä eläkkeelle
- 1.10.2008 - 31.12.2008, perusteena edellisen tehtävän jatkuminen
- 1.1.2009 - 31.12.2009, perusteena puhelinvaihteessa työskentely

Edelleen A on toiminut käräjäoikeuden palveluksessa määräaikaisena toimistosihteerinä seuraavasti:

- 1.1.2010 - 31.12.2010, perusteena puhelinvaihteessa työskentely
- 1.1.2011 - 31.12.2011, perusteena puhelinvaihteessa työskentely

A:n työskentely käräjäoikeudessa päättyi 31.12.2011 oikeusministeriön lakautettua puhelujen välityksen käräjäoikeudessa tuosta päivästä lukien. Puhelujen välitys siirtyi oikeushallinnon tietotekniikkakeskukseen.

Kansliahenkilökunnan virat ovat oikeusministeriön yhteisiä ja ministeriö päättää niiden sijoituspaikan. Käräjäoikeuteen on ollut sijoitettuna A14 palkkausluokan, nykyisin Y7 vaativuustason virka, joka on ollut 1.7.2004 lähtien avoin ja jota ei ole saatu täyttää vakinaisesti. Puhelinvaihteen hoitaminen on ollut tärkeä peruste toimistosihteerin viran pysyttämiseen.

Virkamiestä ei voi nimittää määräajaksi ilman pätevää syytä toistuvasti peräkkäin. Syy A:n määräaikaaisuuteen on ollut vakinaisen toimistosihteerin vuorotelluvapaus, virkavapaus tai sairausloma, lukuun ottamatta 1.7.2008 - 31.12.2008 välistä aikaa, tai puhelinvaihteessa toimiminen, jossa A oli 1.1.2007 lukien 31.12.2011 saakka lukuun ottamatta vuotta 2008. Puhelinvaihte ei ole ollut tarkoitettukaan jäämään pysyvästi ja siihen liittyvä määräraha on myönnetty kärjäoikeudelle vuosittain tulosneuvotteluissa. Virkaan voidaan nimittää määräajaksi, jos viran luonteeseen tai viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii. A:n nimittäminen tehtäviinsä määräajaksi on johtunut mainituista perustelluista syistä. Näin ollen A:lla ei ole oikeutta saada virastolta korvausta. Korvauksen vaatiminen enimmäismääräisenä on myös täysin kohtuutonta.

Kärjäoikeuden kanslian vastineessa on vielä todettu, että kansliahenkilökunnan virkojen vakinaistaminen on oikeusministeriön päätösvallan alla. Avoinna oleva virka ei automaattisesti tule myöhemmin täytettäväksi. Kaikki kansliahenkilökunnan virat ovat oikeusministeriön yhteisiä ja ministeriö voi sijoittaa ne toiminnallisten tarpeiden kannalta tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla.

Puhelinvaihteen hoitaminen ei tuo automaattisesti pätevyyttä hoitaa vaativuukseltaan vaativampia tehtäviä. Myöskään aikaisempi toimiminen vaativammissa tehtävissä ei ole vakuuttanut siinä määrin, että vakinaistamisella olisi aihetta. Kyseisenä ajanjaksona (2005-2011) virastossa on ollut vakinaisia virkoja avoinna ja niihin valinta ei ole kohdistunut A:han. Virastossa on 1.2.2012 alkaen ollut myös määräaikainen toimistosihteerin virka haettavana vaativiin summaarisiin asioihin, mutta A:ta ei ole valittu.

Kärjäoikeuden laamanni on antanut lausunnon, jossa hän on todennut nimitäneensä A:n ensin vuodeksi 2010 ja sitten vuodeksi 2011 määräaikaiseksi toimistosihteeriksi. A:n tehtävänä oli puhelinvaihteen hoitaminen (vaativuustaso Y7). Nimitys on tehty määräajaksi sen vuoksi, koska oikeusministeriö ei ollut antanut lupaa viran vakinaiseen täyttämiseen. A on työskennellyt puhelinvaihteessa, jossa työskenteli hänen lisäkseen myös toinen henkilö määräaikaisessa työsuhteessa. Puhelinvaihte työllisti tilapäisesti myös vakituista henkilökuntaa ja siten tarpeettomasti rasitti kärjäoikeuden perustoimintoja. Oikeusministeriön päätettyä lopettaa puhelinvaihteen 1.1.2012 alkaen A:n ja myös puhelinvaihteessa työskentelevän toisen henkilön työ päättyi. A on hakenut korkeamman vaativuuksensa Y9 virkaa, mutta häntä selvästi pätevämpi ja myös pitkään kärjäoikeudessa määräaikaisena työskennellyt henkilö tuli valituksi.

Vastaselitys

A on vastaselityksessään todennut, että hänet on nimitetty määräaikaisiin virkasuhteisiin avoimen viran hoitajaksi seuraavasti:

- 1.1.-31.12.2007, puhelinvaihte
- 1.7.-30.9.2008, toimistosihteerin viran hoito C:n jäätyä eläkkeelle
- 1.10.-31.12.2008, sama kuin edellä
- 1.1.-31.12.2009, puhelinvaihte
- 1.1.-31.12.2009, puhelinvaihte
- 1.1.-31.12.2010, puhelinvaihte
- 1.1.-31.12.2011, puhelinvaihte

Muihin määräaikaisiin nimityksiin on ilmoitettu perusteeksi sairausloma tai vuorotteluvapaan sijaisuus.

Hän on tullut lähes viiden vuoden ajan nimitetyksi perusteettomasti määräaikaisiin virkasuhteisiin kuusi eri kertaa. Syyksi määräaikaisiin nimityksiin on kerrottu, että virkaan ei ole saatu täyttölupaa. Kyseessä ei ole ollut väliaikainen järjestely, vaan hänet olisi tullut nimittää toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen.

Tulosneuvotteluasiakirjoista ilmenee, että puhelinvälitystehtävät ovat kuuluneet vuosina 2005 – 2011 käräjäoikeuden pysyviin tehtäviin. Niistä ei ilmene, että puhelinvaihdetta oltaisiin siirtämässä muualle. Sen sijaan vuodelle 2006 laaditusta tulosneuvotteluasiakirjasta ilmenee, että puhelujen välittämistä jopa laajennettiin. Ilmeisesti vasta syksyllä 2011 on tehty päätös puhelinvaihteen siirtämisestä 1.1.2012 lukien Oikeushallinnon tietotekniikkakeskukseen.

Hän ja puhelinvaihteessa työskentelevä toinen henkilö ovat puhelinvaihdetyön lisäksi tehneet koko ajan myös muita toimistotehtäviä. Hänen oman arvion mukaan muihin työtehtäviin, kuten asiakaspalveluun, asiakirjatilauksiin, summarien asioiden vireille vientiin, postitukseen ja arkistointiin on häneltä päivittäin kulunut noin 3-4 tuntia eli yhteensä yli 50 % päivittäisestä työajasta. Asiakaspalvelu on ajoittain vienyt aikaa enemmänkin.

Käräjäoikeus on nimittänyt määräaikaiseen virkasuhteeseen 1.2.2012 lukien toisen henkilön kuin hänet. Se osoittaa, että käräjäoikeudessa on edelleen pysyviä tai pysyväisluonteisia toimistotehtäviä.

Hänen työtehtävät ovat määräaikaisten virkasuhteiden aikana olleet pysyviä tai pysyväisluonteisia, joten käräjäoikeus tulee velvoittaa maksamaan hänelle 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Hänen korvausvaatimuksensa ei ole aiheuton eikä kohtuuton.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentin mukaan virkamieheksi voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta.

Lain 9 §:n 2 momentin mukaan virkaan voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos viran luonteeseen tai viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii.

Lain 9 §:n 3 momentin mukaan, jos virkamies nimitetään määräajaksi, tulee nimitämiskirjasta ilmetä määräaikaisuuden peruste. Virkamies on nimitettävä koko määräaikaisuuden perusteena olevaksi ajaksi, jollei erityisestä syystä toisin päätetä.

Valtion virkamieslain 56 §:n mukaan virkamiehellä, joka on ilman 9 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä perustetta taikka ilman 9 §:n 3 momentissa säädettyä erityistä syytä nimitetty määräajaksi tai ilman pätevää syytä toistuvasti peräkkäin nimitetty 9 §:n 1 tai 2 momentin nojalla määräajaksi, on oikeus virkasuhteen virastoon päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä tämän viraston virkamieheksi, saada virastolta vähintään 6 ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Korvauksen määrää maksettavaksi virkamieslautakunta.

Asiassa esitetty selvitys

A on työskennellyt kärjäoikeudessa kansliassa (aikaisemmalta nimeltään kärjäoikeus) lähes seitsemän vuoden ajan. Tänä aikana hänet on nimitetty kymmenen kertaa määräaikaiseen virkasuhteeseen. A:n määräaikaisuuksien perusteeksi on ilmoitettu 1.2. – 30.6.2005 vakinaisen toimistosihteerin vuorotteluvapaa, 1.7.2005 – 25.1.2006 vuorotteluvapaan jatkuminen, 26.1.- 31.7.2006 vakinaisen toimistosihteerin virkavapaus, 1.1.–30.6.2008 vakinaisen toimistosihteerin sairausloman sijaisuus, ja 1.7.-30.9.2008 sekä 1.10.-31.12.2008 määräaikaisen toimistosihteerin viranhoito toimistosihteerin jäätyä eläkkeelle.

Näiden lisäksi A on toiminut määräaikaisissa virkasuhteissa puhelinvaihteen hoitajana 1.1.-31.12.2007, 1.1.-31.12.2009, 1.1.-31.12.2009, 1.1.-31.12.2010 ja 1.1.-31.12.2011. 1.1.2012. Oikeusministeriö on päättänyt lakkauttaa puhelujen välityksen kärjäoikeudesta 1.1.2012 alkaen, ja A:n ja myös toisen puhelinvaihteessa työskentelevän henkilön työ on päättynyt.

Kärjäoikeuden vastineesta ja asiassa esitetyistä oikeusministeriön kärjäoikeuksien tulostavoiteasiakirjoista vuosilta 2005 – 2012 ilmenee, että kärjäoikeuteen (entinen kärjäoikeus) on ollut sijoitettuna A14 palkkausluokan, nykyisin Y7 vaativuustason virka, vakanssinumero 27124. Vakanssi on ollut 1.7.2004 lähtien avoin virka, jota ei ole oikeusministeriön päätöksellä saatu täyttää vakinaisesti. Vuoden 2012 tulostavoiteasiakirjassa on todettu, että yksi Y9 vaativuustason virka voidaan täyttää vakinaisesti 1.1.2012 lukien.

Vuoden 2006 tulostavoiteasiakirjasta käy ilmi, että kärjäoikeuden yleiskanslia on kesäkuusta 2005 lähtien suorittanut kärjäoikeuden, syyttäjäsoston ja ulosotto-osaston puheluiden välitystehtävät. Lisäksi Hämeenlinnan tietotekniikkatoimiston kanssa on alustavasti sovittu, että kärjäoikeus ottaa välitettäväksi myös toisen kärjäoikeuden ja oikeusaputoimiston puhelut, mikäli kärjäoikeuden kansliahenkilökunnan osalta ei tapahdu henkilöstövähennyksiä. Vuoden 2008 tulostavoiteasiakirjassa on todettu, että puhelinvaihteen hoitaminen sitoo melkein kahden henkilön työpanoksen, mikä vaikeuttaa kärjäoikeuden varsinaista toimintaa. Oikeusministeriö on päättänyt lakkauttaa puhelujen välityksen kärjäoikeudesta 1.1.2012 alkaen.

Oikeudellinen arviointi

Määräaikaisuuksien perusteiden ilmoittaminen nimittämisasiakirjoissa

Valtion virkamieslain 9 §:n 3 momentin säännös, jonka mukaan nimittämiskirjasta on ilmentävä määräaikaisuuden peruste, on tullut voimaan 1.1.2008. Näin ollen kärjäoikeus ei ole menetellyt valtion virkamieslain vastaisesti, kun A:n nimittämiskirjoissa ajalla 1.2.2005 – 31.12.2007 ei ole ilmoitettu määräaikai-

suuksien perusteita. Myöskään nimittämiskirjassa 1.1.2008-30.6.2008 ei ole mainittu määräaikaisuuden perustetta. Perusteen ilmoittamatta jättämien nimittämiskirjassa ei sellaisenaan perusta oikeutta korvaukseen. A:n vastaselityksen perusteella voidaan todeta, että määräaikaisuuden peruste on tällöinkin kuitenkin ollut A:n tiedossa. 1.7.2008 lähtien A:n nimittämiskirjoista on ilmennyt määräaikaisuuden peruste virkamieslain edellyttämällä tavalla.

Määräaikaisuuksien lainmukaisuus

Käräjäoikeuden selvityksen mukaan A:n määräaikaisten virkasuhteiden perusteena on ollut A:n myöntämin tavoin vakinaisen toimistosihteerin vuorotteluvapaus tai virkavapaus 1.2.2005 - 31.7.2006 välisenä aikana ja sairausloma 1.1.-30.6.2008. Näissä tapauksissa kysymys on ollut sijaisuudesta, joka on laissa säädetty määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämisen peruste.

A on 1.7.-31.12.2008 välisenä aikana määräaikaisesti hoitanut toimistosihteerin virkaa, joka oli tullut avoimeksi vakinaisen toimistosihteerin siirryttyä eläkkeelle. Näissä tapauksissa on ollut kysymys avoinna olevan viran tehtävien hoidon väliaikaisesta järjestämisestä, joka on laissa säädetty määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämisen peruste.

Muuna oikaisuvaatimuksessa mainittuna aikana A on työskennellyt määräaikaisena toimistosihteerinä pääasiallisena tehtävänään puhelinvaihteen hoitaminen. A:n nimitys tähän tehtävään on tehty määräajaksi, koska oikeusministeriö ei ole antanut lupaa viran vakinaiseen täyttämiseen. Oikeusministeriön lakautettua puhelujen välityksen käräjäoikeudesta 1.1.2012 alkaen ovat myös A:n työtehtävät loppuneet.

Puhelinvaihdetyö on viraston tehtävien hoitamisen kannalta normaali ja jatkuva työtehtävä, joka sinänsä voidaan suorittaa viraston sisäisenä työnä taikka ulkoistaa. Käräjäoikeuden vastineesta käy ilmi, että puhelinvaihdetyötä on vuosia hoidettu viraston sisäisenä työnä jopa laajentaen työn palvelemaan muitakin virastoja. A on nimittämiskirjojen mukaan nimitetty määräaikaiseen virkasuhteeseen sillä perusteella, että kysymyksessä on avoin viran sijaisuus. Virka on kuitenkin tullut avoimeksi jo vuonna 1.7.2004 eikä sitä ole oikeusministeriön viran täyttökierrosta johtuen täytetty vakinaisesti. A on vuosina 2007 ja 2009-2011 nimitetty määräaikaiseen virkasuhteeseen. Kysymyksessä ei voi olla mainitun, avoimeksi tulleen virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen.

Käräjäoikeus on vastineessaan myös katsonut, että sillä on ollut viran luonteen vuoksi taikka viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy nimittää A määräajaksi virkaan, koska puhelinvaihde ei ollut tarkoitettu jäämään pysyvästi käräjäoikeuteen. Kysymyksessä ei kuitenkaan ole ollut tältä osin virkaan nimittäminen määräajaksi valtion virkamieslain 9 §:n 2 momentin nojalla vaan määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Mikäli tarkoituksena kuitenkin on ollut nimittää A määräajaksi virkaan lähinnä puhelinvaihdetyön toiminnan turvaamiseksi väliaikaisesti, virkamieslautakunta toteaa, että kysymyksessä on kahteen osaan ajoittuva suhteellisen pitkä ajanjakso, jolloin puhelinvaihdetehtävää on tällä perusteella hoidettu määräaikaisesti ilman, että asiakirjoista ilmene selkeästi, minä ajankohtana tuo toiminta oli päätetty siirtää tuomioistuimesta muualta hoidettavaksi. Tästä syystä ei voida

katsoa, että tehtävän hoitamiseen määräaikaisena vuodesta toiseen olisi ollut nimenomaan valtion virkamieslain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettu viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy.

Mitä oikeusministeriön määräämään kieltoon täyttää avoimeksi tullut virka tulee, niin virkamieslautakunta toteaa, että korkein hallinto-oikeus on vuosikirjaratkaisussaan 2010:62 katsonut, että virkojen täyttökiellolla ei ole oikeudellista merkitystä arvioitaessa määräaikaisten nimitysten lain mukaisuutta.

Päätös

Käräjäoikeus määrätään maksamaan A:lle kymmenen (10) kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Korvausvaatimus hylätään enemmälti.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion virkamieslaki 9 § ja 56 §

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Anna Mähönen

Virkamieslautakunnan päätös oli tulos äänestyksestä, jossa enemmistön muodostivat puheenjohtaja Jukarainen sekä jäsenet Kulla, Paanetoja, M. Nieminen ja Keturi. Vähemmistön muodostivat jäsenet Äijälä, Isomäki ja A. Nieminen.

Vähemmistön äänestyslausuma liitteenä.

Liite

Eri mieltä olleiden jäsenten Äijälän, Isomäen ja A. Niemisen lausuma:

A:lle maksettavan korvauksen määräksi tulee vahvistaa 7 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.